DIAMOND MOUNTAIN UNIVERSITY

संस्कृत

READINGS IN SANSKRIT
PART 1

WEEK THREE

Brian Smith (Ven. Sumati Marut) (brian.smith@ucr.edu)

Fall Term, Class Schedule

WEEK THREE: Thursday, Oct. 18, 2007 1:00 – 4:00 PM

A. Quiz
B. Review of homework
C. Introduction to Arya Nagarjuna's मूलमध्यमककारिका, chapter 21

HOMEWORK:

1. Provide a word by word English translation of Chapter 21 of Arya Nagarjuna's मूलमध्यमककारिका (see below).
2. Provide a word by word English translation of the verses from the भगवद् गीता below.

मूलमध्यमककारिका

संभवविभवपरीक्षा नामैकविंशतितमं प्रकरणं

विना वा सह वा नास्ति विभवः संभवेन वै।
विना वा सह वा नास्ति संभवो विभवेन वै॥ १

भविष्यति कथं विभवः संभवं विना।
विनैव जन्म मरणं विभवो नोद्भवं विना॥ २

संभवेनैव विभवः कथं सह भविष्यति।
न जन्ममरणं चैवं तुल्यकालं हि विद्यते॥ ३

भविष्यति कथं नाम संभवो विभवं विना।
अनित्यता हि भावेषु न कदाचिन्न विद्यते॥ ४

संभवो विभवेनैव कथं सह भविष्यति।
न जन्ममरणं चैव तुल्यकालं हि विद्यते॥ ५

सहान्योन्येन वा सिद्धिर्विनान्योन्येन वा ययोः।
न विद्यते तयोः सिद्धिः कथं नु खलु विद्यते॥ ६

क्षयस्य संभवो नास्ति नाक्षयस्यास्ति संभवः।
क्षयस्य विभवो नास्ति विभवो नाक्षयस्य च॥ ७

संभवो विभवश्चैव विना भावं न विद्यते।
संभवं विभवं चैव विना भावो न विद्यते॥ ८

संभवो विभवश्चैव न शून्यस्योपपद्यते।
संभवो विभवश्चैव नाशून्यस्योपपद्यते॥ ९

संभवो विभवश्चैव नैक इत्युपपद्यते।
संभवो विभवश्चैव न नानेत्युपपद्यते॥ १०

दृश्यते संभवश्चैव विभवश्चैव ते भवेत्।
दृश्यते संभवश्चैव मोहाद्विभव एव च॥ ११

न भावाज्जायते भावो भावो ऽभावान्न जायते।
नाभावाज्जायते ऽभावो ऽभावो भावान्न जायते॥ १२

न स्वतो जायते भावः परतो नैव जायते।
न स्वतः परतश्चैव जायते जायते कुतः॥ १३

भावमभ्युपपन्नस्य शाश्वतोच्छेददर्शनं।
प्रसज्यते स भावो हि नित्यो ऽनित्यो ऽथ वा भवेत्॥ १४

भावमभ्युपपन्नस्य नैवोच्छेदो न शाश्वतं।
उदयव्ययसंतानः फलहेत्वोर्भवः स हि॥ १५

उदयव्ययसंतानः फलहेत्वोर्भवः स चेत्।
व्ययस्यापुनरुत्पत्तेर्हेतूच्छेदः प्रसज्यते॥ १६

सद्भावस्य स्वभावेन नासद्भावश्च युज्यते।
निर्वाणकाले चोच्छेदः प्रशमाद्भवसंततेः॥ १७

चरमे न निरुद्धे च प्रथमो युज्यते भवः।

चरमे नानिरुद्धे च प्रथमो युज्यते भवः॥ १८

निरुध्यमाने चरमे प्रथमो यदि जायते।

निरुध्यमान एकः स्याज्जायमानो ऽपरो भवेत्॥ १९

न चेन्निरुध्यमानश्च जायमानश्च युज्यते।

सार्धं च म्रियते येषु तेषु स्कन्धेषु जायते॥ २०

एवं त्रिष्वपि कालेषु न युक्ता भवसंततिः

त्रिषु कालेषु या नास्ति कथं भवसंततिः॥ २१

*****

भगवद् गीता

सिद्धिं प्राप्तो यथा ब्रह्म तथाप्नोति निबोध मे।

समासेनैव कौन्तेय निष्ठा ज्ञानस्य या परा॥ १८ - ५०

बुद्ध्या विशुद्धया युक्तो धृत्यात्मानं नियम्य च।

शब्दादीन्विषयांस्त्यक्त्वा रागद्वेषौ व्युदस्य च॥ १८ - ५१

विविक्तसेवी लघ्वाशी यतवाक्कायमानसः।

ध्यानयोगपरो नित्यं वैराग्यं समुपाश्रितः॥ १८ - ५२

अहंकारं बलं दर्पं कामं क्रोधं परिग्रहम्।

विमुच्य निर्ममः शान्तो ब्रह्मभूयाय कल्पते॥ १८ - ५३

ब्रह्मभुतः प्रसन्नात्मा न शोचति न काङ्क्षति।

समः सर्वेषु भूतेषु मद्भक्तिं लभते पराम्॥ १८ - ५४